Tanrılıqdır bunca gözdən yayınmaq.

Toyda Tunqər bir şahsayaq geyimdə,
Sərtüz sayaq bir sallanma çiynində,
Duru daşlar parıldayır əynində,
Tanrılıqdır bunca gözdən yayınmaq.

Dəyişmişdi çöl üzünü Mindiyar,
Lovğalıydı toyda qonaq olanlar,
Deyinirdi hər gün toydan qalanlar,
Çoxalmışdı lovğalıqlar, yalanlar,
Tanrılıqdır bunca gözdən yayınmaq.

XX QAPI
Daryaş Balaşq söyləncisi

Parsel birdən qalxdı, durdu ayağa,
Yerinc yıxır, şah devirir el gücü.
Daryaş, Kumar sıralardan qovuldu,
Yerinc yıxır, şah devirir el gücü.

Vergi, bir də ölkələnmək istəyi,
Yoxsa boldur əti, suyu, çörəyi,
Kimdir bu yol tərpənişin dirəyi,
Yerinc yıxır, şah devirir el gücü.

At səyirtdi üç gün Tunqər durmadan,
Balaşq burdan, Eldəbir də o yandan,
Çəkil çiskin, çəkil bulud, sıx duman,
Yerinc yıxır, şah devirir el gücü.

Beş yüz atlı gecə çatdı Parselə,
Çuqçular da qayıtmışdı bir belə,
Qız toplumu yayılmışdı hər yerə,
Yerinc yıxır, şah devirir el gücü.

Yerincevi çevirdilər dustağa,
Çuqçubaşı əl atmadan yarağa,
Yerincevdən durdu getdi qırağa,
Yerinc yıxır, şah devirir el gücü.

Darvidel də qoşulmuşdu Parselə,
Vergi sözü bir də düşdü hər dilə,
Boz başraqdır döngələrdə yüksələn,
Yerinc yıxır, şah devirir el gücü.

Ağüzərin gəlib çatır çaparı,
Deyir,Tunqər, atan səni axtarır,
Deyir, ad qoy ora Parsel diyarı,
Yerinc yıxır, şah devirir el gücü.

Deyir, özü durub gəlsin bu yana,
Hayan yeydir qoy getsinlər o yana,
Görək gedir Parseldiyar hayana,
Yerinc yıxır, şah devirir el gücü.

Hamı susur, baxır Tunqa dolayı,
Tunqər isə yeni bir yol arayır,
O çağırır yaraqlanan alayı,
Yerinc yıxır, şah devirir el gücü.

Tunqər deyir:- Hamı evə çəkilsin,
"Ək" çağıdır, arpa, buğda əkilsin,
Parsdiyarda yeni evlər tikilsin,
Yerinc yıxır, şah devirir el gücü.
Mən Balaşqam, Balasqeldən gəlmişəm
Çevik olur ordan, burdan gələnlər.
Mən Parseli dönmə, qancıl sayıram,
Çevik olur ordan, burdan gələnlər.

-Mən Daryaşam, ölməmişəm acından,
Beş yol ölüb dirilmişəm azından,
Doğulmuşam Parseldiyar qızından,
Çevik olur ordan, burdan gələnlər.

-Mən Balaşqam, Tunqam, Turqun oğluyam,
Minel Turan, Mındiyara bağlıyam,
Pars önündə çətin çökəm, laxlayam,
Çevik olur ordan, burdan gələnlər.

-Mən Daryaşam, el demişəm çöllərə,
Basılmışam Turqa azı dörd kərə,
Elim ilə dilim düşüb dillərə,
Çevik olur ordan, burdan gələnlər.

-Mən Balaşqam, beş yüz atlım, yaraqlım,
Tur gözəli, qızı qaymaq dodaqlım,
Çinar boylu ərəm, kövrək budaqlı,
Çevik olur ordan, burdan gələnlər.

-Mən Daryaşam, qovulmuşam Hindeldən,
Yer-yurd saldım, doğmalaşdım Mineldə,
Mən qorxuram ancaq Darvidellidən,
Çevik olur ordan, burdan gələnlər.

Mən Balaşqam, Turqsoy adı almışam,
Gəlib burda mən də yuva salmışam,
Vuruşqanlar içrə ərən olmuşam,
Çevik olur ordan, burdan gələnlər.

Mən Daryaşam, Hindel soyam, sınığam,
Öz yerimdən, öz yurdumdan atığam,
Öz-özümdən, Mindiyardan yanığam,
Çevik olur ordan, burdan gələnlər.

Mən Turqsoyam, mən Tursoyam yenilməz,
Özgə eldən gələn burda sevilməz,
Yurd atana burda kişi deyilməz
Çevik olur ordan, burdan gələnlər.

-Mən Parssoyam, burda uğur tapmışam,
İlk yurdumdan qovulmuşam, sapmışam,
Bu yerləri Mindiyardan qapmışam,
Çevik olur ordan, burdan gələnlər.

***

Üzləşmələr, deyinmələr, küsüllər,
Deyinəndə güləşçilər üzülər.
Balaşq, Daryaş özlərini öyürdü.
Deyinəndə güləşçilər üzülər.

Güləşçilər ağızlaşıb durdular.
Deyinərək özlərini yordular,
Olan qalan bağları da qırdılar,
Deyinəndə güləşçilər üzülər.

Tunqər dedi:-İndi durun, güləşin,
Bu yer-yurdun torpağına bələşin,
Basıq olsaz, basar olsaz birləşin,
Deyinəndə güləşçilər üzülər.

Balaşq, Daryaş iki qaplan,iki kəl,
Qurşaqlaşıb güləşdilər əlbəəl,
Dildən düşdü çox acılıq, çox əngəl,
Deyinəndə güləşçilər üzülər.

Qollardakı tunc dartımlar çəkildi.
Yerin bağrı, yurdun döşü söküldü,
Köküslərdən tər su kimi töküldü,
Deyinəndə güləşçilər üzülər.

Qıçdan tutma, boyun burma, bel sıxma,
Süpürləşmə, qarmalaşma, qol yığma,
Dizə çöküb eşələnmə, karıxma,
Deyinəndə güləşçilər üzülər.
Ay güləşçi, qıçdan-mıçdan tutdu yox,
Başdan tutdu, baş, qulağı dartdı yox,
"Dincəl" deyib ağzı üstə yatdı yox,
Acıqlanıb birdən əl-qol atdı yox.
Deyinəndə güləşçilər üzülər.

Sıyrılmışdı budlar, dizlər, dirsəklər,
Cırmaqlanmış üzlər, döşlər, göbəklər,
Od alırdı, qor tökürdü bəbəklər,
Deyinəndə güləşçilər üzülər.

Açılmışdı, tökülmüşdü qurşaqlar,
Qurumuşdu susuzluqdan dodaqlar,
Titrəyirdi yorğunluqdan ayaqlar,
Deyinəndə güləşçilər üzülər.

Güləşirdi Parsel ilə Mindiyar,
Güləşdilər, tutaşdılar o ki var,
Nə o basıq oldu, nə də bu basar,
Deyinəndə güləşçilər üzülər.

***

Dağılışıb hamı getdi evinə,
Bicləmədir güc sınamaq, baş qatmaq.
Tunqər bunu öyrənmişdi, bilirdi,
Bicləmədir güc sınamaq, baş qatmaq.

Daryaş dedi:-Bunu belə qoymaram,
Mən güləşə, yağlı dilə uymaram,
Qan tökərəm, qan içərəm doymaram,
Bicləmədir güc sınamaq, baş qatmaq.

On min ildir at oynadır Mindiyar,
Bax, mənim də belə oynaq suçum var,
Qoy dəyişsin olacaqlar, olanlar,

Bicləmədir güc sınamaq, baş qatmaq.

Üstün olmaq istəyənə güc gərək,
Dağıtmağa, uçurmağa öc gərək,
Heçdən basar olmaq üçün bic gərək,
Bicləmədir güc sınamaq, baş qatmaq.
-Parsellilər, çox getməyin uzağa,
Hər gün üç yol siz toplaşın ocağa,
Yiyələnin bicləməyə, yarağa,
Bicləmədir güc sınamaq, baş qatmaq.

Bundan sonra hamı məni eşitsin,
Ürəyində buzlaq varsa əritsin,
Acığını vuruşmada öyütsün
Bicləmədir güc sınamaq, baş qatmaq.

Ağüz bizə diyar adı veribdir,
O anlaqlı gələcəyi görübdür,
O qocalıb öz kefini sürübdür,
Bicləmədir güc sınamaq, baş qatmaq.

Ata öyüdü söyləncі

Balaşq, Daryaş dayandılar üz-üzə,
Üz-üzəlik gücləndirir başçını.
Turqər getdi Əkbitənə gecəykən,
Üz-üzəlik gücləndirər başçını.

Ağüz toya getməmişdi susurdu,
Minbaşılar başbaşını büsürdü,
Soyuq yellər aralıqda əsirdi,
Üz-üzəlik güc gətirər başçıya.

Tunq sıçraqlı qaynaq, qaynar ər idi,
Onda iri, oynaq qırtlaq var idi,
İşdə, gücdə, vuruşmada qor idi,
Üz-üzəlik güc gətirər başçıya.

***

(On min ildir bu yollardan keçirik
Yol gedənlər yolu, yalı dindirin.
Ata yolu, ana yolu bir olub,
Yol gedənlər, yolu, yalı dindirin.

Tunq “günaydın” səsləndirdi dağ,düzə,

İki “sağol” dedi gecə gündüzə,
Əkbitəndə o baş əydi ağüzə,
Yol gedənlər yolu, yalı dindirin.
Dedi: -Ata, bir də məni bağışla,
Məni nə öy, nə döy, nə də alqışla,
Yağsın Parsel üzərinə qarğışlar,
Yol gedənlər, yolu, yalı dindirin.

Diyar adı verdin ona çəkinmə,
Görək necə dolanırlar əkinlə,
Parsel bizə yapıq deyil kəbinlə,
Yol gedənlər, yolu, yalı dindirin.

***

-Ata, elə sən deyənlər doğrudur,
Keçmiş soydur gələcəyi görənlər.
Mindiyarsız Parsel boşdur, maraqsız,
Keçmiş soydur gələcəyi görənlər.

Ac qalacaq, gedə bilməz səpinə,
Batacaqdır yoxsulluğun dibinə,
Düşəcəkdir çoxlu-çoxlu çətinə,
Keçmiş soydur gələcəyi görənlər.

Yaraqlımız iki mindir orada,
Balaşq gəlib Balasqeldən arada,
Diyar hara, Darvid, Parsel harada,
Keçmiş soydur gələcəyi görənlər.

Ac qalarsa bunu bizdən biləcək,
Tək qalanda o özünə gələcək,
Darvidellə torpaqları böləcək,
Ayıq olaq, sayıq olaq, biz gərək,
Keçmiş soydur gələcəyi görənlər.

Ağüz dedi:-Yaman artıb, dolubsan,
Qancıllardan vergi yox, öc alırsan,
Sən bu gündən Minminbaşı olursan.
Keçmiş soydur gələcəyi görənlər.

Özbaşına olma, belə yaramaz,
Özünə gəl, oğul bala sən bir az,
Sənin əlin altındadır, bil,az-maz,
Uğurellə, Muğel, Çinçay, Buzboğaz,
Keçmiş soydur gələcəyi görənlər.

Tunqər bir az bürmələnib qısıldı.
Yaxşı ata əl çatmayan zirvədir,
Elçiçəklə toy düyündən utandı
Yaxşı ata əl çatmayan zirvədir.

Hər dikbaşlıq yekəbaşlıq gətirər,
El içində ad-sanını itirər,
Azğın edər, düşgünlüyə ötürər,
Yaxşı ata əl çatmayan zirvədir.

Tunq başını lap-lap saldı aşağı,
O belindən açdı ağır yarağı,
Qoydu yerə yazıq-tutuq sayağı,
Yaxşı ata əl çatmayan zirvədir.

Ata durdu öz oğlunu yanladı,
Dedi:-Oğul,yaxşı məni anladın,
Öz içində öz-özünü danladın,
Yaxşı ata əl çatmayan zirvədir.

Götür gəzdir Eldəbiri yanında,
Turqsoyluğun soykökü var qanında,
Utancaqdır, üzü yoxdur onun da,
Üzü qara olub ana yanında,
O ərəndir, ancaq ana donunda,
Yaxşı ata əl çatmayan zirvədir.

Nə edirsən mənə də de, mən bilim,
Pis ayaqda yardımına mən gəlim,
Gərək olsa vuruşaraq lap ölüm,
Yaxşı ata əl çatmayan zirvədir.

Saxla, yedirt üç yol yüz min toplumu,
Məndən, ondan öyrən bunun yolunu,
Daha bunlar sənə uspurd olunur.
Yaxşı ata əl çatmayan zirvədir.

Tunq, Eldəbir Uğurelə çapdılar,
Harda olsa sevgi çəkir sevəni,
Boylu idi gözəl Yerinc Elçiçək,
Harda olsa sevgi çəkir sevəni.
Görüşdülər, sevişdilər, daşdılar,
Sel-su olub dağı-daşı aşdılar,
Dinc günlərin axarında çaşdılar,
Harda olsa sevgi çəkir sevəni.

Ataroğlu Eldəbiri yanladı,
Toyuq kimi qırıq-qırıq banladı,
O,Tunqəri, Elçiçəyi danladı,
Harda olsa sevgi çəkir sevəni.

Ana öyüdü söyləncі

Anasından yuxu gördü Eldəbir,
Ata, ana qoşa tanrı deməkdir.
Dedi “-Oğlum, sən də evlən ata ol”,
Ata, ana qoşa tanrı deməkdir.

“Bir qız vardır, oğlum”-dedi- “mən adda”,
“O yoxsuldur, qoyma onu it-batda,
Get sev onu, qabağında diz qatda,
Ata, ana qoşa tanrı deməkdir.

Dedi : “oğlum, məni axtar, məni an,
Mən buludam, mən çiçəyəm, mən duman,
Yaradıbdır məni belə yaradan,
Ata, ana qoşa tanrı deməkdir.

Duman səni gəzər, tapar, yoxlayar,
Yara alsan bulud onu bağlayar,
Yazıq olsan çiçək sənə ağlayar,
Ata, ana qoşa tanrı deməkdir” .

Oğul dedi: - ana, məni bağışla,
Ana dedi: “Çaysan, selsən, alışqan,
Qoy tutmasın səni sellər, qarğışlar,
Ata, ana qoşa tanrı deməkdir”.

“Ana” deyib o yuxudan ayıldı,
“Ana” deyib o yenidən bayıldı,
Ürəyindən ağrı, acı yuyuldu,
Ata, ana qoşa tanrı deməkdir.
Getdi bunu Dəmirqıza danışdı,
Dəmirqız da bu yuxuya qarışdı,
Gəzib-gəzib bir yoxsuldan yapışdı,
Ata, ana qoşa tanrı deməkdır.

Anasının adındaydı “Qızana” ,
Dedi:-Qızım, kimdir atan, kim anan,
Səni gözəl yaradıbdır yaradan,

Ata, ana qoşa tanrı deməkdir.

Dedi:-Səni sevir mənim qardaşım,
O, hündürboy, çevik, tez-tov, qaraşın,
Yaşayarsız, qocalarsız yanaşı,
Ata, ana qoşa tanrı deməkdir.

Baş əyərək, ağlayaraq gözəl qız,
Dedi:- Sizi tanıyıram, Dəmirqız,
Necə gəlib bu yerləri tapıbsız,
Ata, ana qoşa tanrı deməkdir.

Dedi, mən də inanıram Yerincə,
Öz özümü tapdım sizi görüncə,
Kimsəsizdim, indi kimli, sevincək,
Ata, ana qoşa tanrı deməkdir.

***

Ana bulud, şehli çiçək, ağ duman,
Toy bir evin qurumudur, dib daşı,
Gəl oğlunu, gəlinini toyda gör,
Toy bir evin qurumudur, dib daşı.

Ağüz,Tunqər, Balaşq Muğər toydadır,
Hamı sanki bir görkəmdə, boydadır,
Hamı coşqun hay-harayda, hoydadır,
Toy bir evin qurumudur, dib daşı.

Atlı gəldi Uğurelə Duzdağdan,
Dedi: -Sanki Turqu gördüm ovlaqda,
O, baxırdı toy yerinə uzaqdan,
Toy bir evin qurumudur, dib daşı.
Hamı çıxdı böyük Turqu görməyə,
Tanrısına öz borcunu verməyə,
Turq adına toy çələngi hörməyə,
Toy bir evin qurumudur, dib daşı.

Ahay, Qızay, Eldəbirdən uzaq ol,
Ana bulud, gəl bu toya qonaq ol,
Tanrım, yoxsul sevgilərə dayaq ol,
Toy bir evin qurumudur, dib daşı.

***

Dəmirqızın səsləncləri gurladı,
Səsləncə toya, lova, anda çağırış.

Balasqeldən bir toplu da gəlmişdi,
Səsləmc toya, lova,anda çağırış.

Bu toplum da üz döndərib Balasqdan,
Çox yol gəlib, yaman düşüb ayaqdan,
Tivi kəndi bunları da qonaqla,
Yedirt, içirt, bəslə əski sayaqca,
Səsləmc toya, lova, anda çağırış.

Bu toplumda yaraqlılar basardır,
Bunlar Parsel küsüsünə açardır,
Acıqana qarşı çatlı çapardır,
Səsləmc toya, lova, anda çağırış.

Min yaraqlı Parsdiyira yetişdi,
Balasqlılar birləşərək qatışdı,
Balaşq yenə Daryaş ilə tutaşdı,
Səsləmc toya, lova, anda çağırış.

Daryaş yenə eldə hay-küy yaratdı,
Yeni gəlmiş qonaqlara əl atdı,
Neçəsinin üz-gözünü qanatdı,
Səsləmc toya, lova, anda çağırış.

Balaşq gəldi, itələdi Daryaşı,
Bürmələdi yıxdı yerə dikbaşı,
Başladılar qılınc ilə savaşı,
Səsləmc toya, lova, anda çağırış.
Qılınclaşma ağır oldu, qan-qada,
Daryaş başdan yaralandı arada,
Yüngül yara onu aldı sıradan,
Səsləmc toya, lova, anda çağırış.

Daryaş dedi: -Yaraqlılar çoxalır,
Bəlli deyil bunlar kimdir, haralı,
Gündən günə Parsel bizə daralır,
Biz düşürük bir-birindən aralı,
Səsləmc toya, lova, anda çağırış.

Balaşq dedi: -Parsel olub Parsdiyar,
Parsel demə, bundan sonra söz olar,
“Ölkə, diyar” deyirdiniz, o da var,
Səsləmc toya, lova, anda çağırış.

Vergiləri yığın, qalsın özüzə,

Toxluq gəlsin aclıq çəkən gözüzə,
Yardım edin artıq indi siz bizə,
Səsləns toya, lova, anda çağırış.

Bu vuruşma qaldı belə yarımçıq,
Daryaş sındı, Daryaş hovçu, yalançı,
Güldü ona doğma, yerli, yabançı,
Səsləns toya, lova, anda çağırış.

***

Çökdü, qaldı öz içində Parsdiyar,
Dikbaşlıqla "ölkə, diyar" yaranmaz,
Dilə tutdu üz döndərmiş Kumarı,
Dikbaşlıqla "ölkə, diyar" yaranmaz.

Göydən qar yox, sanki qıtlıq yağırdı,
Mal-qara da tez-tez ölü doğurdu,
Ölkə qurub el saxlamaq ağırdır,
Dikbaşlıqla "ölkə, diyar" yaranmaz.

Balaşq, Kumar, qız toplumu, minbaşı,
Bubirliklər aldı yurdu, dağ-daşı,
Darvidel də Mindiyarla yanaşı,
Dikbaşlıqla "ölkə, diyar" yaranmaz.
Çuqçubaşı Darvideli sınadı,
Gümüşqızın el-obasın qınadı,
Gah ürəyi, gah da gözü qanadı,
Dikbaşlıqla "ölkə, diyar" yaranmaz.

Daryaş idi Darvideli çaşdıran,
Mindiyara qarşı qoyub coşduran,
El-obanı eşələyən, daşdıran,
Dikbaşlıqla "ölkə, diyar" yaranmaz.

Qaratel söyləncі

İlişmişdi ortalıqda Darvidel,
Ortadakı iki yandan döyülür.
Nə durubsan yazıq-yazıq ortada,
Ortadakı iki yandan döyülür.

Çuqçubaşı Darvideli sınadı,
Bu ellərin tərsliyini qınadı,
Qınadıqca könlü, gözü qanadı,
Ortadakı iki yandan döyülür.

Dedi:-Sizi tutaq edib bu Daryaş,
Heç bilinmir nə istəyir bu külbaş,
Hara gedib çıxacaqdır bu savaş,
Ortadakı iki yandan döyülür.

Gümüşqızın kötükçəsi Qaratel,
Qarateli yurd-yurd sevir Darvidel,
Gözəldirsə gözü yaynıq qız deyil,
Ortadakı iki yandan döyülür.

Darvidelə tez-tez gəlir Balaşq da,
Dilə tutur Qarateli yavaşdan,
Toy-düyündən o, söz açır bu yaşda,
Ortadakı iki yandan döyülür.

Deyir:-Mən də Balasqeldən gəlməyəm,
Oraları buralardan bilənəm,
Qoymadılar məni bir yol dillənəm,
Ortadakı iki yandan döyülür.
Qarateli çoxdur sevən bu yaşda,
Onu sevir gizli-gizli Balaşq da,
Qız çoxunu ovsunlayıb göz-qaşla,
Ortadakı iki yandan döyülür.

***

Darvidel də küsülüdür hamıdan,
Çatmazlığa üstün gəlir bacarıq.
Elə bilir onu soyan, qırtan var,
Çatmazlığa üstün gəlir bacarıq.

Balaşq burda çox işlərə qarışır,
Tez-tez gəlib Qaratellə görüşür,
Ondan, bundan Qarateli soruşur,
Çatmazlığa üstün gəlir bacarıq.

Dil tapırlar Balaşq ilə Qaratel,
Qaratelə çox inanır Darvidel,
Burda nə çay, nə axmaz var, nə də göl,
Çatmazlığa üstün gəlir bacarıq.

Bir topluda qız söyləyir ellərə,
Mal-qaramız çıxır otsuz çöllərə,
Daryaş bizi verir quru yellərə,
Çatmazlığa üstün gəlir bacarıq.

Nəyi var ki, bizə verə, yaşayaq,
Əldə paya, bıçaq, kotan, ox, çomaq,
Onlar otdur bu torpaqda, biz alaq,
Çatmazlığa üstün gəlir bacarıq.

Balaşq deyir:-Əkək, biçək, yaradaq,
Şumlamasaq basar yeri ot, alaq,
Ağır gəlir Darvidelə bu qınaq,
Çatmazlığa üstün gəlir bacarıq.

Biri deyir, biz Misirlə birləşək,
Gedək orda sulu yerdə yerləşək,
Misirellə Efiopla elləşək,
Çatmazlığa üstün gəlir bacarıq.
Qarateli yanlayırdı qoçular,
Ovlamağa gəlmişdilər ovçular,
Qoçuları hərləyirdi çuqçular,
Çatmazlığa üstün gəlir bacarıq.

Qaratelin səsi gəldi, danışdı,
İki elin bu günündən yapışdı,
Hay, hay, səs-küy bir-birinə qarışdı,
Çatmazlığa üstün gəlir bacarıq.

Deyinən çox, işləyən az,nə işdir,
Çoxu getdi, yenə gəldi, nə işdi,
Əski, yeni gündə üç yol döyüşdü.
Çatmazlığa üstün gəlır bacarıq.

Sanna-Qaratel söyləncі

Qaratelin səsi incə, çəkimli,
-Hamı gərək borclu bilsin özünü,
Danışırdı çəkinmədən, qorxmadan,
Hamı gərək borclu bilsin özünü.

Gənc olsam da inciməyin sözümdən,
Biz tutuğuq bu çöllüklər düzündə,
Mən heç nəyəm, yükəm mən öz gözümdə,
Hamı gərək borclu bilsin özünü.

Dörd bir yanda gəlin birlik yaradaq,

Ayrı olsaq biz gedərik aradan,
Duraq işdə bir yerdə, bir sırada,
Hamı gərək borclu bilsin özünü.

Balaşq ona vurğun-vurğun dalmışdı,
Gözəlliyə uyub uyuq qalmışdı,
Sevgi ondan ayıqlığı almışdı.
Hamı gərək borclu bilsin özünü.

Qarateli eşidirdi Daryaş da,
O görürdü sevincəkdi Balaşq da,
Doymamışdı öcdən, dava-dalaşdan,
“ İkisi də yox olacaq yavaşca
Ya öldürrəm, ya ölərəm savaşda”,
Hamı gərək borclu bilsin özünü.

Qız onu da oynatmışdı yerindən,
Sancı kimi öc də yeyir ürəyi.
O deyirdi “Mən bu qızı boğaram”,
Sancı kimi öc də yeyir ürəyi.

Bir ay güddü Qarateli, o hər gün,
Öc işinə qurşanmışdı büs-bütün,
Günlərini saymaqdaydı qaragün,
Sancı kimi öc də yeyir ürəyi.

Çıxdı gecə “ölüm” sözü dilində,
Bir torbaydı bir də bir ip əlində,
Bir qılıncla bir balta da belində.
Sancı kimi öc də yeyir ürəyi.

Daryaş çatdı qıza günəş batanda,
Boğazına daldan ipi salanda
Dedi:-Yazıq, ta sağollaş ananla,
Sancı kimi öc də yeyir ürəyi

Onda kimsə onu daldan girlədi,
Qaranlıqda iti qılınc hərlədi,
O, Daryaşı alıb göydə hərlədi,
Qılınc onun başı üstə parladı,
Birdən qızın boğuq səsi gurladı,
Sancı kimi öc də yeyir ürəyi.

Balaşq idi, dedi:-Qanlı qaraça,
Mən güdürdüm çoxdan səni, adamcıl,

Niyə qızı öldürürsən, a qancıl,
Dar gözləri qanla dolu yabançı,
Dedigilə düz gəlməyən yalançı,
Sancı kimi öc də yeyir ürəyi.
Yaralandı Daryaş, düşdü torpağa,
Sonra durdu, qaçdı ordan uzağa,
Qorxusundan əl atmadı yarağa,
Sancı kimi öc də yeyir ürəyi.

***

Dağ başında günəş batdı, tutuldu,
Günəş görür çox işləri ucadan.
Daryaş, Balaşq, iplə torba, Qaratel,
Günəş görür çox işləri ucadan.

Qaratelin boğazında ip yeri,
O gəzirdi Balaşq ilə elləri,
Yuva qurub ev etmişdi çölləri,
Günəş görür çox işləri ucadan.

Öyrənirdi ox atmağı Balaşqdan,
Qılınc vurmaq bacarığı savaşda,
Yaşamağı meşəlikdə, dağ-daşda,
Günəş görür çox işləri ucadan.

İstəyirdi acıqandan öc ala,
İstəyirdi dağdan-daşdan güc ala,
O, köçlərə qoşularaq köç ola,
Günəş görür çox işləri ucadan.

İstəyirdi ox-yay kimi dartıla,
Döyüşlərə, yürüşlərə atıla,
Qız toplumu sırasına qatıla,
Günəş görür çox işləri ucadan.

***

Toplum yığdı Daryaş Parseldiyarda,
Gücün artar, öz gücünə inansan.
Hindel, Balasq ona yardım elədi,
Gücün artar, öz gücünə inansan.

Yaraq verdi, öyrənc verdi qonşular,
Dedilər ki, çöksün böyük Mindiyar,
Mindiyara qarşı dursun Parsdiyar,
Gücün artar, öz gücünə inansan.

Daryaş dedi:-Əkbitəni tutaram,
Darvideli Parsdiyara qataram,
Sak dağına yürüş edib çataram,
Gücün artar, öz gücünə inansan.

Daryaş dedi:-Mənim olar Əkbitən,
Mindiyarı oynadaram yerindən,
Ona son ev qazdıraram dərində,
Gücün artar, öz gücünə inansan.

Mən Daryaşam, Əlvənd boyda öcüm var,
Toplumum var, yenilməyən gücüm var,
Minə qədər yaraqlanmış gəncim var,
Gücün artar, öz gücünə inansan.

Soraq aldı bir basırıq görüşdə,
Tunqər öndə gözlənilən yürüşdən,
Çatdı ona sonra yazı-yetişmə,
Gücün artar, öz gücünə inansan.

Yazı yazdı:-"Mən gələnə Çuqçular
Basıb alsın Daryaşərdə nə ki var,
Öcdən, gücdən uzaqlaşsın Parsdiyar,"
Gücün artar, öz gücünə inansan.

Ağüz dedi:-Oğlum doğru buyurur,
Yığışdırın iki yanlı oyunu,
Uca tutun Minel, Parsel soyunu,
Verin ağzıəyrilərin payını,
Çox azaldın yaraqlının sayını,
Gücün artar, öz gücünə inansan.

Yerinc yerə çatdı yazı-yetişmə,
Başlamışdı onda yeni tutaşma,
Neçə yerdə qızışmışdı vuruşma,
Burda barışmaydı, orda alışma,
Gücün artar, öz gücünə inansan.

***

Çuqçubaşı Daryaş ilə üz-üzə,
Gülümsəyib öc baxmaqda qıraqdan.
Çuqçubaşı yaralıydı, çökürdü,
Gülümsəyib öc baxmaqda qıraqdan.

Çuqçuların çatmaqdaydı sonları,
Daryaş vurub aşırırdı onları,
Geyimlərə hopmaqdaydı qanları,
Gülümsəyib öc baxmaqda qıraqdan.

Bir qız səsi eşidildi yaxında,
Bir atlıydı, qu lələyi alnında,
At çapırdı Kumar onun yanında,
Gülümsəyib öc baxmaqda qıraqdan.

Qanlı qılınc sağa, sola enirdi,
Daryaşlılar geri-dala dönürdü,
Yıxılanlar haray çəkib sönürdü,
Gülümsəyib öc baxmaqda qıraqdan.

Qız deyirdi:-Mən Sannayam, onbaşı,
Axtarıram iki üzlü Daryaşı,
O bit kimi, Parsdiyara daraşıb,
Gülümsəyib öc baxmaqda qıraqdan.

Daryaş atı çapdı, çıxdı qabağa,
Hər ikisi əl atdılar yarağa,
Daryaş döndü qorxusundan yaltağa,
Dedi:-Qurban gözə, qaşa, yanağa,
Mən dönərəm yolun üstə alağa,
Gülümsəyib öc baxmaqda qıraqdan.

Qılınc endi, Daryaş yerə oturdu,
Bir də endi, tunc qalxanı batırdı,
Bir də vurdu, onu yerə yatırtdı,
Gülümsəyib öc baxmaqda qıraqdan.

-Sanna, səni tanıyıram, yaraqlı,
Sanna deyil, Qaratelsən, acıqlı,
Acıqlısan, ancaq yenə yapıqlı,
Həm gözəlsən, döyüşçüsən, qılıqlı,
Gülümsəyib öc baxmaqda qıraqdan.

Qız toplumu gəlib girdi araya,
Kəsərlidir qız hikkəsi, qız ərki,
Keçdiyi yer yaralıyla qalandı,
Kəsərlidir qız hikkəsi, qız ərki.

Birləşmişdi iti qılınc, incə səs,
Acıqana oxdur sanki bircə səs,

Göyərçin səs, qartal, bayquş, sərçə səs,
Kəsərlidir qız hikkəsi, qız ərki.

Qızlar çatıb birləşdilər Sannaya,
Bənzəmirdi onlar daha sonaya,
Bənzəmirdı toplum-toplum durnaya,
Bənzəyirdı qan-qan deyən anaya,
Kəsərlidir qız hikkəsi, qız ərki.

Balaşq, Kumar güc artırdı onlara,
Əllər, üzlər incə, ancaq qap-qara,
Qızlar qaplan doğumudur diyara,
Kəsərlidir qız hikkəsi, qız ərki.

Daryaş qalxdı, o əl atdı qılınca,
Çapdı getdi o, Sannanın dalınca,
Gəzdi onu vuruşmalar boyunca,
Kəsərlidir qız hikkəsi, qız ərki.

Çatdı ona, bizuc atdı arxadan,
“Öc alıram bu gün”-dedi Sannadan.
Qız qıvrıldı belindəki yaradan,
Kəsərlidir qız hikkəsi, qız ərki.

Balaşq dedi:-Alçaq, yenə durubsan,
Qızı gəlib sən arxadan vurubsan,
Hələ gəlib burda ölkə qurursan,
Kəsərlidir qız hikkəsi, qız ərki.
Bunu deyib o, Daryaşı izlədi,
Bir də onu döyüşməyə səslədi,
Sonra durdu, o Sannanı gözlədi,
Kəsərlidir qız hikkəsi, qız ərki.

Yaralı qız döyüşürdü yenə də,
Birdən durub valayladı yerində,
Çatdı Balaşq ona bunu görəndə.
Kəsərlidir qız hikkəsi, qız ərki.

***

Tunqər gəldi Eldəbirlə, toplumla,
Vuruşmadan sonra barış olmalı.
Yerinc gəlib öz yerini görməyə,
Vuruşmadan sonra barış olmalı.

Daryaş yoxdur boğazından yapışsın,

Ağsaqqallar yoxdur gedib barışsın,
İşlər bitib, hansı işə qarışsın,
Kimsə yoxdur ondan bir söz soruşsun,
Vuruşmadan sonra barış olmalı.

Soraq çatdı bütün tanış-bilişə,
Çuqçu, Balaşq, Kumar gəldi görüşə,
Dedi:-Öncə kim başladı döyüşə?
Vuruşmadan sonra barış olmalı.

Daryaş,Balaşq,Kumar,Sanna-dedilər,
-Hər iki el batdı qana, -dedilər,
Olmuşları açıb ona dedilər,
Vuruşmadan sonra barış olmalı.

Tunqər dedi:-Sanna kimdir,nəçidir,
Balaşq dedi:-Darvidelin gəncidir,
İşdə işlək, sözdə ölçü-biçidir,
İnanılmış söykənəcək, elçidir,
Vuruşmadan sonra barış olmalı.

-Bir adı da Qarateldir, vuruşqan,
Sözdə ötkəm, döyüşlərdə alışqan,
İşdə-gücdə, zəmilərdə çalışqan,
Vuruşmadan sonra barış olmalı.

Tunqər dedi:-Yerinc qoysaq, necədir?
Deyirsiniz döyüşkəndir, nərçədir.
-Bu, onunçun ağır olar, incədir.
Vuruşmadan sonra barış olmalı.

Balaşq, Kumar bu deyimi bəyəndi,
Döyüşkən qız Sanna ilə öyündü,
İkisi də bir ürəkdən sivindi,
Vuruşmadan sonra barış olmalı.

Sannanın qaçırılması söyləncі

Dolanışı başa düşmək olmayır,
Çox qışqırıb, səsi batıb torpağın.
Göy gurlayır, şimşək çaxır arabir,
Çox qışqırıb, səsi batıb torpağın.

Yerin səsi gedib göyə çatmayır,

Bulud daha yerə qaş-göz atmayır,
Ay yatsa da hərdən, günəş yatmayır,
Çox qışqırıb, səsi batıb torpağın.

On min ildir Tur,Bax köçüb gediblər,
Torpaq olub dolanışda, itiblər,
Çiçək olub yerdə, suda bitiblər,
Çox qışqırıb, səsi batıb torpağın.

Gücər hanı, Bacar hanı, Qayaquş,
Fırlan-fırlan yeniləşir quruluş,
Dayanışla, yaranışla, dolanış.
Çox qışqırıb, səsi batıb torpağın.

Dəyişməyən bir sevgidir, bir tanrı,
Dəyişməyən iri göllər axarı,
Dəyişməyən böyük turqlar diyarı,
Dolan-dolan kim nə sayaq bacarır.
Çox qışqırıb, səsi batıb torpağın.
Tanrı bilir Sərtüz bir yox, ikidir,
Onun yolu tanrılara sevgidir,
Yazıları yaranışa vergidir,
Hamı onla pis işlərin tərgidib,
O, tanrılar elçisinin ilkidir,
Öyüdləri, inanışı bərkidib,
Çox qışqırıb, səsi batıb torpağın.

***

Tunq düşünür, sanki görür bunları,
Bir-birindən güclü gəlir gələnlər.
Balaşq kimdir, Kumar kimdir, Sanna kim,
Bir-birindən güclü gəlir gələnlər.

O söyləyir, gedin deyin yerincə,
Sanna qorxur göstərişi biləndə,
Yaralıdır, ağrı çəkir, gəlincə...
Çıxır evdən, düşür yeni gilincə,
Bir-birindən güclü gəlir gələnlər.
Ad-san qoyur, yol-yurd qoyur gedənlər.

Kimsə daldan torba salır başına,
Çəkir onu atın yəhər qaşına,
Atlı çapır, dönür Humay quşuna,
Bir-birindən güclü gəlir gələnlər,
Ad-san qoyur, yer-yurd qoyur gedənlər.

Nə səs-səmir, nə qışqırıq, nə görən,
Kimdir belə qız qaçıran bu ərən,
Kimdir belə at səyirdən, at sürən,
Bir-birindən güclü gəlir gələnlər,
Ad-san qoyur, yer-yurd qoyur gedənlər.

Sanna dedi:-Burax məni, yaramaz!
Gətirdiyin bu, xurcundur, ya palaz?
Səni yaxşı tanıyıram, dap-dayaz,
Bir-birindən güclü gəlir gələnlər,
Ad-san qoyur, yol-yurd qoyur gedənlər.

Sən Daryaşsan, o gün qaçdın döyüşdən,
Yalançısan, qaçarısan hər işdə,
Üz döndərdin Tunqər qoyan gedişdən,
Bir-birindən güclü gəlir gələnlər,
Ad-san qoyur, yol-yurd qoyur gedənlər.

-Düz tapıbsan, mən Daryaşam, gözəlim,
Deyən sənlə işlərimiz düzəlir,
Ancaq gərək çətinliyə dözəlim,
Bir-birindən güclü gəlir gələnlər.
Ad-san qoyur, yol-yurd qoyur gedənlər.

Bizi Balasq atlıları gözləyir,
Arxadan da yaraqlılar izləyir,
Balasqel də Mindiyarı pisləyir,
Bir-birindn güclü gəlir gələnlər,
Ad-san qoyur, yol-yurd qoyur gedənlər.

-Yenə niyə sən çıxıbsan özündən,
Burax məni, itil mənim gözümdən,
Qışqıraram, tanıyarlar səsimdən,
Bir-birindən güclü gəlir gələnlər,
Ad-san qoyur, yol-yurd qoyur gedənlər.

-Balasqelin atlıları qabaqda,
Parsel uzaq, uzaq səsdən, soraqdan,
Əl ataraq Sanna tutur yaraqdan,
Bir-birindən güclü gəlir gələnlər,
Ad-san qoyur, yol-yurd qoyur gedənlər.

***

Tunqər deyir:-Sanna niyə gəlmədi?

Hamı hər gün nəyi isə gözləyir.
Görünür ki bir iş gəlib başına,
Hamı hər gün nəyi isə gözləyir.

Gecə düşür, Balaşq gedir qayıtmır,
Öyüd-möyüd, bunlar Turqu ovutmur,
Açıqlıdır, söz-möz onu soyutmur,
Hamı hər gün nəyi isə gözləyir.
Günçıxmadan Tunqər çıxır ovlağa,
O uzanır ala-yaşıl otlağa,
Göz gəzdirir dörd-bir yana, qoruğa,
Söz ataraq yoldan keçən qonağa,
-Hardan belə -deyir- bizim torpağa,
Hamı hər gün nəyi isə gözləyir.

-Gəlirəm ki, qucum doğma yerimi,
Ancaq yolda aparırlar birini,
Sürütdəyə-sürütdəyə ərini,
Ağlar qoyur qızı belə görəni,
Balasqsayaq dindirirlər hərəni,
Hamı hər gün kimi isə gözləyir.

Tunqər deyir:-Bu Balaşqdır,Sannadır,
Köçün üzü deyən Balasq yanadır,
Söylə, qardaş, bu yol üzü haradır,
Hamı hər gün nəyi isə gözləyir.

-Balasqeldir, bax, görünür uzaqdan,
Tunqər qalxır, tutur iti yaraqdan,
Çil-çil atla birdən qopur torpaqdan,
Azqınları yaxalayır cınahdan,
Hamı hər gün nəyi isə gözləyir.

Deyir:-Durun, tutuqları buraxın,
Qoyun yerə əlizdəki yarağı,
“Yox” deyənin kəsiləcək qırtlağı,
Hamı hər gün nəyi isə gözləyir.

Balasqelli yaraqlılar yeddi yüz,
Tunqərinsə ovçuları yüz əlli,
Sıralanıb dayanırlar üz-bəüz,
Hamı hər gün nəyi isə gözləyir.

Balaşq, Sanna yara içrə tanınmaz,
Kimlikləri, ad-sanları anılmaz,

Azqınlarsa quldurlardır, danılmaz,
Bunca yaxın tanış-tunuş yanılmaz,
Hamı hər gün nəyi isə gözləyir.

***

Tunqər deyir:-Buraxınız yerınci,
Başçılara yaraşmayır oğurluq,
Kimdir burda oğrubaşı, söyləyin,
Başçılara yaraşmayır oğurluq.

Tunqər deyir:- Ahay, yeygin, qarıncıl,
Burax tutuq apardığın yerinci,
Ya da dad bu qoşaağız qılıncı,
Başçılara yaraşmayır oğurluq.

Tunqər deyir:- Kəs, qır batman qılıncım,
Bu toplumdan qalsın ancaq sonuncu,
Yaralılar yerdə yalın, yarımçıq,
Başçılara yaraşmayır oğurluq,

Qoşaağız qılınc kəsir, doğrayır,
Eldəbirlə Kumar ara saxlayıb,
Oxu, yayı, bizucları yoxlayır,
Yüzbaşının yekə başı laxlayır,
Bir qılıncla yerə düşür, ağnayır,
Daryaş yenə basıqlığa uğrayır,
Başçılara yaraşmayır oğurluq.

Sanna dedi:- Mənim işim qarışdı,
Mən gəlirdim, yolda yolum dolaşdı,
Burda duran örtüküzlü Daryaşdı,
Daryaş gəlib daldan məndən yapışdı,
O, başıma palaz-xurcun atmışdı,
Tunqər, gəlib yaxşı bizə yanaşdın.
Tunqər, Daryaş durdu qarşı-qarşıya,
-Mən qancılam -dedi- Minminbaşıya,
Odur yardım gəlir Parsel qonşuya,
Başçılara yaraşmayır oğurluq.

Bunu deyib o,Turqərdən yapışdı,
Qılınc, bizuc, topbuz ilə çarpışdı,
Sonra onla yaxalaşdı, dartışdı,

Soyunaraq, güləşərək qarpışdı,
Qan, tər, palçıq bir-birinə qarışdı,
Nəsə gücü onun qat-qat artmışdı.

Yeni toplum gəlib artıq çatmışdı,
Başçılara yaraşmayır oğurluq.

Tunqər, Sanna, Kumar, Balaşq, Eldəbir,
Görək kimlər görək kimə güc gəlir,
Ancaq Balasq atlıları çox ölür,
Başçılara yaraşmayır oğurluq.

***

Üç gün döyüş gedir, aclıq, susuzluq,
Döyüşdə say üstün gəlir, ya qılınc.
Balaşq düşür, son anını yaşayır,
Döyüşdə say üstün gəlir, ya qılınc.

Tunqun gücü, öcü, hayı azalır,
Qızıl qanı üz-gözündə qızarır,
Saralaraq üzü-bənzi sozarır.
Döyüşdə say üstün gəlir, ya qılınc.

Nərildəyir qaplan kimi yaralı,
“Ölüm” diyə o düşünür qapalı,
“Su” söyləyir, hərdən gözü qaralır,
Döyüşdə say üstün gəlir, ya qılınc.

Daryaş görür onda kirpikəsdini,
Baxışında acı küsdü-küsdünü,
Quzqun kimi alır başı üstünü,
Döyüşdə say üstün gəlir, ya qılınc.

-Mən Daryaşam,-Deyir bərkdən Tunqərə,
Sonda, ərən, gəlib çıxdın bu yerə,
Mindiyarı gəlin bölək üç yerə,
Balasqelə, Parsdiyara, Hindelə,
Döyüşdə say üstün gəlir, ya qılınc.

Silkələnib Tunqər qalxır ayaqa,
O, əl atır yenə qanlı yaraqa,
Birdən bir səs gəlir çatır qulağa,
Səs yayılır dalğa-dalğa uzağa,
Döyüşdə say üstün gəlir, ya qılınc.

Qız toplumu haray-haray yetişir,
Dəyişdirir bu gəlişlə gedişi,
Vurur, yıxır, kəsir qanlı döyüşü,

Daryaş görür üstünlüklər dəyişib,
Əl saxlayır, dayandırır döyüşü,
Döyüşdə say üstün gəlir, ya qılınc.

Qızlar tək-tək, dolu kimi yağırlar,
Qancıllara şimşək olub çaxırlar,
On-on, yüz-yüz ön sıraya çıxırlar,
Acıqandan yaraqları yığırlar,
Döyüşdə say üstün gəlir, ya qılınc.

Əkbitəndən toplum gəlir, düzülü,
Balasqelin könlü bağrı, üzülür,
Bu gəlişdə böyük vuruş sezilir,
Daryaşınsa laxlam-laxlam özülü,
Üz-gözündə qanlı qorxu sezilir,
Acığından ağzı-burnu büzülür,
Döyüşdə say üstün gəlir, qılınc yox.

Döyüş söylənci

Balasqelin yolu dolu atlıdır,
Hər üzləşmə on min ölüm deməkdir.
Bulud-bulud yaraqlıdır, sürünür,
Hər üzləşmə on min ölüm deməkdir.

Üç təkərli, dörd təkərli qoşqular,
Qoşa atlı, altı atlı daşqalar,
Minellilər, Balasqlaşan başqalar,
Sıyrılmadır çox qılınclar, şoşqalar,
Yüzər, Düzər, Qızod, Odər-qalınclar,
Qalınclardan törəmələr, qorunclar,
Minellidən üz döndərən qorxunclar,
Hər üzləşmə on min ölüm deməkdir.

Bu toplumlar gəlir qanlı duruşa,
Mindiyarla, Minelliylə vuruşa,
Göydə oxlar bənzər seyrək yağışa,
Hər üzləşmə on min ölüm deməkdir.

Balaşq bilir, Balasqelin dilini,
Yey tanıyır elatını, elini,
Yaşayıbdır orda otuz ilini,
Hər üzləşmə on min ölüm deməkdir.

İki toplum bir-birinə dirənir,

Öncə çıxır ortalığa Eldəbir,
Deyir:-Gəlsin qabağıma, kim gəlir!
Balasqelcə Balaşq neçə söz deyir,
Deyir: -Balasqeldən gələn Minelli,
Anlamadan bizə qarşı gələli,
Biliniz ki, biz qardaşıq sizinlə,
Qılınc tutub, vuruşmayın bizimlə,
Minellidən törəyənlər, ayılın!
Dədələriz Mindiyarlı sayılır,
Köklәriniz bu soy üstə qoyulub,
Hər üzləşmə on min ölüm deməkdir.

Bizuc, topbuz, qılınc, tutaq toqquşur,
Minellilər bir-biriylə tapışır,
Balasqelin toplumundan qopuşur,
Mindiyarın başrağından yapışır,
Hər üzləşmə yüz min ölüm deməkdir.

Tunqər qovur ortalığa Çil-çili,
Çil-çil bilir döyüşlərdə hər dili,
Qoşaağız qılınc ilə təkəlli,
Bir vurumla yerdə qalır beş ölü,
Hər üzləşmə yüz min ölüm deməkdir.
***
Mindiyarın səsləncləri gurlayır,
Hər yürüşdə başraq əl-əl öndədir,
Balasqelin öncülləri qırılır,
Hər yürüşdə başraq əl-əl öndədir.

Kimdir geri üz tutaraq qaçanlar,
Kimdir qanlı torpaqları qucanlar,
Kimdir yeni,yeni yollar açanlar,
Kimdir dillə özgəsini sancanlar,
Hər yürüşdə başraq əl-əl öndədir.

Haradasan,ahay, Balaşq yüzbaşı,
Axtar gətir həndəvərə Daryaşı,
O başlayıb bu on günlük savaşı,
Hər yürüşdə başraq əl-əl öndədir.

Ölənləri, qazın, yüz-yüz basdırın,
Yaralıya su çatdırın, susdurun,
Sonevləri tutuqlara qazdırın,
Quzqunları qovalayın, azdırın,
Kimlər kimdir, bir bucağa yazdırın,

Hər yürüşdə başraq əl-əl öndədir.

Daryaş yoxdur, hara qaçıb, yoxlayın,
Atlı salın, yalı, yolu bağlayın,
Yaralının yarasını dağlayın,
Innən belə ayıqlığı saxlayın,
Hər yürüşdə başraq əl-əl öndədir.

Tunqun hər bir göstərişi acıqlı,
İçi,çölü, gözü,könlü yanıqlı,
Tutuq düşən yaraqlılar qılıqlı,
Hər yürüşdə başraq əl-əl öndədir.

Kumar deyir:-Balasqeli çapax biz,
O Daryaşı orda gəzib tapaq biz,
Üzə çıxaq, Balasqeldən qabaq biz,

Yerlərini bir-bir alaq, tutaq biz,
Qarış-qarış Mindiyara qataq biz,
Hər yürüşdə başraq əl-əl öndədir.

Balaşq deyir: -Yerim-yurdum ordadır,
Doğma anam, yoxsul atam dardadır,
Bir qardaşım qalıb orda, xırdadır,
Hər yürüşdə başraq əl-əl öndədir.

***

“Anam-bacım, qız qardaşım, Elçiçək,
Tanrısoydur sevgi; sevil, tanrılaş.
Sən də mənim tanrım oldun sevgilim,
Tanrısoydur sevgi; sevil, tanrılaş.

Heç bilmədim oğlum oldu, ya qızım,
Heç bilmədim necələşdin sən özün,
Tanrı boyda bir sevgimiz var bizim,
Tanrısoydur sevgi; sevil, tanrılaş.

Biləcəksən niyə dönüb gəlmədim,
Körpəmizi gəlib görə bilmədim,
Sənlə güldüm, sənsiz, gülüm, gülmədim,
Tanrısoydur sevgi; sevil, tanrılaş.

Gec gəlsəm də, gülüm, acıq saxlama,
Yaraşığa, vara könül bağlama,
Qız sevgili-sevgisini yoxlamaz,

Ayrı düşsə ayrılıqdan laxlamaz,
Sən yerincsən, yerinc acıq saxlamaz,
Tanrısoydur sevgi; sevil, tanrılaş.

Körpəmizi dindir mənim yerimdə,
Gec dönsəm də sən incimə ərindən,
Mən sevirəm səni lap-lap dərindən,
Tanrısoydur sevgi; sev, öl tanrılaş.”

Tunqər düşdü çil-çil atı yalladı,
Yazı yazdı, göyərçinlə yolladı,
Göyərçini özü göyə tolladı,
Öz özündən küsdü, dodaq salladı,
Tanrısoydur sevgi; sevil, tanrılaş.

VII Bölmə XXI QAPI
Görüş söylənci

Ağüz getdi Nuhçatana, Duzdağa,
Görüş, səni bitgin edir görüşlər.
Dəmirqızla görüş-öpüş könlündə,
Görüş, səni bitgin edir görüşlər.

Gün batırdı o, Duzdağa çatanda,
Dağətəyi sazağ, şaxta artanda,
Gecə yerə zil örtüyün atanda,
Bu yerlərdə qır atını yortanda,
Dağ evində sevgi gülü çırtanda,
Görüş, səni bitgin edir görüşlər.

Dəmirqızın küsü, sözü bol idi,
Yerinc olmaq çox-çox ağır yol idi,
Elə bil ki, o ərli yox, dul idi,
Şah budaqda sınıx-sallaq xol idi,
Görüş, səni bitgin edir görüşlər.

Qaymaq öpüş, soyuq öpüş, qız öpüş,
Birdən birə ordan-burdan yüz öpüş,
Marçıldayır hər bal dadan duz öpüş,
Dodaqlarda donub qalan buz öpüş,
Görüş, səni bitgin edir görüşlər.

Yerinc nədir, qancılları bəyirtmək,
Qancıl üstə tez-tez atı səyirtmək,
Uşaq doğub özgə əldə böyütmək,